

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Lahti, Vesa

Title: Sebaldia lukiessa

Year: 2016

Version:

Please cite the original version:

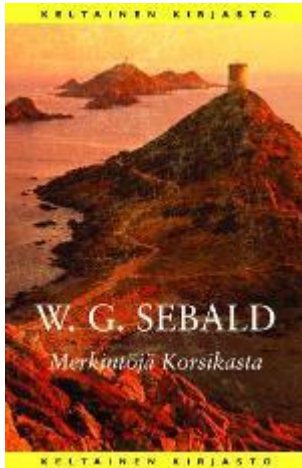
Lahti, V. (2016). Sebaldia lukiessa. Maailmankirjat. Käännöskirjallisuuden verkkolehti, 6.2.2016. <http://www.maailmankirjat.ma-pe.net/?p=2195>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Julkaisun tiedot APA-viitemuodossa:

Lahti, V. (2016). Sebaldia lukiessa. Maailmankirjat. Käännöskirjallisuuden verkkolehti, 6.2.2016. Retrieved from <http://www.maailmankirjat.ma-pe.net/?p=2195>

W. G. Sebald Merkintöjä Korsikasta

Sebaldia lukiessa VESA LAHTI (6.2.2016)

Viimeiseksi jääneessä *The Guardianin* Maya Jaggin haastattelussa joulukuussa 2001 haastattelijalla kysyy kirjailijalta muistin erityismerkityksestä kirjallisuudessa ja Max (Sebald) vastaa:

“The moral backbone of literature is about that whole question of memory. To my mind it seems clear that those who have no memory have the much greater chance to lead happy lives. But it is something you cannot possibly escape: your psychological make-up is such that you are inclined to look back over your shoulder. Memory, even if you repress it, will come back at you and it will shape your life. Without memories there wouldn't be any writing: the specific weight an image or phrase needs to get across to the reader can only come from things remembered – not from yesterday but from a long time ago.”

Sebaldin muistamisen logiikkaan kuuluu tässä viimeksi suomeksi ilmestyneessä teoksessa *Merkintöjä Korsikasta* hänelle ominaiseen tapaan yhdistää yksityinen yleiseen. Kirjailija matkustaa Korsikassa, sen eteläisen departementin pääkaupungissa Ajaccioissa ja noin 500 asukkaan Pianan kylässä, Korsikan vuoristoisella metsäalueella ja hyvin lyhyesti eteläisessä Porto-Vecchion kaupungissa. Teos koostuu hajanaisista muistiinpanoista, jotka jaksottuvat näihin eri paikkoihin sijoittuviin osioihin. Ilmeisesti Sebaldilla oli aikomus kirjoittaa laajempi kertomus saarelta Saturnuksen renkaiden tapaan.

Pieni retki Ajaccioon

Ensimmäisessä kertomuksessa kirjailija harhailee Ajaccion kaduilla, eksyy Musée Feschiin ja Napoleonin syntymäkotiin, Casa Bonaparten. Täällä hän käyttää jo tuttua metodia eli pienten esineiden ja yksityiskohtien kautta kuvaus kytkeytyy laajempiin historiallisiin tapahtumiin. Hän pysähtyy Pietro Paolinin 1600 – luvulta peräisin olevan maalauksen Portrait d'une mère et de sa fille eteen:

”Tytöllä on yllään tiilenpunainen asu, ja punaiseen on puettu myös vajaan kolmen tuuman mittainen sotilasnukke, jota tyttö pitelee kädessään, liekö sitten sotaan lähteneen isän muistoksi tai kenties torjumassa meidän pahaa silmäämme. Katselin kauan tätä kaksoismuotokuvaa ja uskoin näkeväni siinä elämän koko onnettomuuden kaikessa arvoituksellisuudessaan.” s.10.

Napoleonin syntymätalossa Sebald vertaa näkemäänsä muistikuviansa Gustav Flaubertin *Korsikan – päiväkirjassa* kuvailluista huoneista. Napoleonin elinkaareltä löytyy detaljeja, jotka Sebald näkee jotenkin erikoisina ja merkittävinä. Hän päätyy edellisessä talossa pohtimiensa asioiden ääreen:

”Mutta mitä me voimmekaan etukäteen tietää historian kulusta, joka määräytyy joidenkin logiikan ulottumattomissa olevien lakien mukaan, jota ohjaavat ja jonka suuntaa muuttavat ratkaisevalla hetkellä usein ennalta arvaamattomat pikkuseikat, jokin tuskin havaittava ilmavirta, maahan putoava lehti tai väkijoukossa vaihdettu katse. Edes jälkikäteen emme pysty selvittämään, miten asiat todella olivat olleet ja mistä tuo tai tämä maailmantapahtuma johtui.” s.19.

Ensimmäinen kertomus tai novelli (määrittely sallittakoon tässä yhteydessä) päättyy pommiräjähdykseen, sillä ironista kyllä, suuren ja mahtavan keisarin kotisaari käy yhä sotaisaa itsenäistymiskamppailua emämaataan vastaan.

Campo Santo

Teoksen hienoimmassa ja kauneimmassa osassa Sebald kävelee Pianan kylässä ja päättyy sen pienelle hautausmaalle. Hän pohtii miten kuolema kohdataan saarella, kuinka vainajia surraan ja muistellaan ja kuinka he jatkavat olemassaoloaan saarelaisten keskuudessa vielä kuoltuaankin.

”Ja kun meillä ei enää ole muistoja ja edessämme on tulevaisuus, jota ainutkaan ihmismieli ei enää voi käsittää, me erkanemme elämästä haluamatta viipyä enää edes tuokion vertaa, emmekä liioin kaipaa pääsyä takaisin edes pieneksi hetkeksi,” s. 47.

Mikään ei ole sattumaa, sillä kaikella on tarkoituksensa kirjailijan pitkässä, polveilevassa kerronnassa. Iain Galbraith, Sebaldin valittujen runojen kääntäjä saksasta englanniksi kirjoittaa teoksen *Across the Land and the Water* runojen selitysosassa, että ”Sebald’s landscapes are never innocent”. Tämä pätee varsin hyvin hänen aikaisemmin suomeksi julkaistujen teostensa kuin yhtä hyvin *Merkintöjä Korsikasta* suhteenkin.

Sebald kirjoittaa kansan keskuudessa elävistä legendoista, henkiolennoista, unimetsästäjistä kiehtovasti:

”Tällaisten muissakin kansankulttuureissa tunnettujen kertomusten lisäksi Korsikalla eli vielä toisen maailmansodan jälkeisinä vuosikymmeninä uskomus, jonka mukaan oli olemassa erityisiä ikään kuin kuoleman palveluksessa toimivia ihmisiä. Heistä käytettiin nimityksiä culpa morti, acciatori ja mazzeri, he olivat miehiä tai naisia ja todistetusti lähtöisin aivan kaikista kansankerroksista eivätkä ulkoisesti mitenkään erottuneet muista yhteisön jäsenistä, mutta heillä sanottiin olevan kyky irtautua ruumiistaan öiseen aikaan, ja silloin he poistuivat kotoa ja lähtivät metsästäämään.” s.43.

Alpit meressä

Kulkijan edessä avautuvaa maisemaa pohtiessaan Sebald kirjoittaa Korsikan metsien tuhosta eli siitä kuinka joskus, kauan sitten koko saari oli ollut metsän peitossa ja hän murehtii jopa kuudenkymmenen metrin korkuisten jalokuusien katoamista. Hän maalaa lukijan silmien eteen kuusien lisäksi saksanpihtoja, mäntyjä ja henkeä salpaavia näkymiä vuoristosolista, jotka aukeavat ulos merelle. Majapaikkansa huoneen yöpöydän laatikosta hän löytää Flaubertin teoksen *Pyhän Julianuksen legenda*, jossa päähenkilöstä kehittyy murhanhimoinen metsästäjä. Tämä tarina saa kirjailijamme miettimään Korsikan villiä luontoa ja villisikojen herättämän metsästyskuumeen vallassa olevia saaren asukkaita ja heidän käyttäytymistään. Pian hän jättää nämä väkivallan täyttämät kuvat ja jatkaa unenomaista, runollista kerrontaansa.

”Kaukana merellä hiipui päivän viime loiste; rannan yllä pimeys syveni syvenemistään, kunnes jahdin valot syttyivät Capo Seninon mustien rinteiden ja Scandolan niemen edustalla. Kiikarilla näin hyttien lämpimän valonkajon, kansirakenteiden lyhdyt, mastosta toiseen kulkevat kimmeltävät valoköynnökset, mutta muuten ei ainuttakaan elonmerkkiä missään. Ehkä tunnin verran alus viipyi paikallaan loistaen valona pimeydessä, ikään kuin päällikkö olisi odotellut lupaa ajaa Calanchesvuorten takaiseen satamaan. Sitten, kun tähdet jo syttyivät vuorten ylle, alus kääntyi ja ajoi pois yhtä hitaasti kuin oli saapunutkin.” s 64.

Korsikan maisemien kuvauksissa mieleeni tuli romantiikan ajan maalarin Caspar David Friedrichin maalaukset ja etenkin *Vaeltaja sumumeren yllä*. Romantiikan hengen mukaisesti Sebald tavoittelee kosketusta luontoon ja lukija hänen selkensä takana odottaa milloin vaeltajan hahmo herää eloon ja osoittaa yksityiskohtia maastosta kävelysauvallaan.

Käännöksen kauneus, sujuvuus

”Epävarmoin askelin, mielessä arkuus jota saattaa yhä nykyäänkin tuntea varoessaan loukkaamasta vainajien rauhaa, minä kapusin yli haljenneiden perustusten ja reunusten, vinoon luiskahtaneiden haudankansien, rapistuneiden muurien, kehyksistään irronneen, ruosterakkuloiden turmelevan krusifiksin, yli lyijyuurnan ja enkelin käden – kaikkien vuosia sitten hylätyn kaupungin mykkien jäänteiden, eikä missään pensasta, ei puuta joka loisi varjonsa, ei tuijia eikä sypressejä joita usein on istutettu eteläisten maiden hautausmaille, liekö lohduksi vai surun merkiksi.” s.28.

Oili Suomisen suomennos on nautinnollista luettavaa. Hän on kääntänyt kaikki Sebaldin suomennetut teokset. Kaikesta huomaa kuinka kääntäjä on päässyt kirjailijan nahkoihin, kuinka Sebaldin runollisuus hehkuu myös toiselle kielelle käännettynä. Kääntäjä ei ole hakenut helppoja ratkaisuja katkaisemalla Sebaldin pitkiä, polveilevia virkkeitä, vaikka kieltämättä monella suomentajalla olisi suurikin houkutus tähän. Teksti elää ja hengittää, antaa sanojen viedä mukanaan. Suosittelen lämpimästi.

W. G. Sebald *Merkintöjä Korsikasta* (suom. Oili Suominen, Tammi 2016) 71 s.